

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Навчально-науковий інститут бізнесу та інноваційного розвитку

Обліково-фінансовий факультет

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

*методичні рекомендації для практичних занять
здобувачів другого (магістерського) рівня вищої
освіти ОПП «Фінанси, банківська справа та
страхування» спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
денної форми здобуття вищої освіти*

**МИКОЛАЇВ
2022**

УДК 336.14:005
Б 98

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від 20.09.2022 р., протокол № 2.

Укладачі:

- Н. М. Сіренко – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет;
К. А. Мікуляк – асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

- Д. В. Калнауз – керуючий відділенням «Миколаївське» Миколаївської філії ПАТ КБ «ПриватБанк»;
С. В. Сирцева – канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет.

© Миколаївський національний аграрний університет, 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Структурно-логічна схема вивчення дисципліни.....	6
Схема поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти	7
Практичне завдання до теми 1. Сутність і складові бюджетного менеджменту.....	8
Практичне завдання до теми 2. Органи оперативного управління бюджетним процесом.....	10
Практичне завдання до теми 3. Бюджетний процес і бюджетний регламент. Організація бюджетного планування в Україні.....	11
Практичне завдання до теми 4. Організація виконання дохідної частини бюджету	14
Практичне завдання до теми 5. Організація, методи і види бюджетного фінансування	16
Практичне завдання до теми 6. Регулювання міжбюджетних потоків.....	18
Практичне завдання до теми 7. Облік виконання бюджету	20
Практичне завдання до теми 8. Звітність про виконання бюджету.....	22
Практичне завдання до теми 9. Контроль за виконанням бюджету.....	24
Практичне завдання до теми 10. Сучасні технології бюджетного менеджменту	26
Перелік рекомендованих літературних джерел та законодавчо-нормативних актів	29

ВСТУП

Мета дисципліни «Бюджетний менеджмент» вивчення функцій фінансових органів, органів законодавчої та виконавчої влади щодо бюджету та прийомів та методів, які використовують ці органи в процесі керування бюджетними ресурсами і відносинами, що виникають в процесі руху бюджетних потоків.

Предметом даної дисципліни є бюджетний процес та управління ним при перерозподілі національного доходу.

У процесі вивчення дисципліни послідовно розглядаються: теоретичні та організаційні основи бюджетного менеджменту (сутність бюджетного менеджменту, його складові, система управління); органи оперативного управління бюджетом; бюджетне планування; організація виконання дохідної та видаткової частин бюджету; облік та звітність про виконання бюджету та контроль за виконанням його.

Завдання: формування теоретичних і практичних знань щодо методів і джерел формування доходів та напрямів і форм фінансування видатків; оволодіння методикою визначення обсягів бюджетних видатків, які забезпечують реалізацію функцій держави; формування знань з бюджетного процесу, з питань державного кредиту та управління державним боргом.

Метою дисципліни є отримання здобувачами вищої освіти базових знань та набуття практичних навичок з питань вивчення функцій фінансових органів, органів законодавчої влади, які використовують ці органи в управлінні бюджетними ресурсами і відносинами, що виникають у процесі руху бюджетних потоків.

Завдання дисципліни: сформувати у здобувачів вищої освіти теоретичну та методологічну базу, необхідну для оволодіння практикою управління бюджетними ресурсами і відносинами, які виникають в процесі руху бюджетних потоків.

Предмет дисципліни: методологічні положення, теоретико-методологічні засади, інструментарій здійснення бюджетного процесу та управління ним.

Компетентності: Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ФК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ФК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими та управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПРН4. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН6. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН7. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН8. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.

ПРН12. Обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПРН13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Змістовий модуль		Теми		Обсяги годин			
№	Назва	№	Назва	ЛЗ	ПЗ	СР	Разом
1	Теоретичні основи бюджетного менеджменту	1	Сутність і складові бюджетного менеджменту. Предмет і завдання курсу	1	2	10	13
		2	Органи оперативного управління бюджетним процесом	1	2	6	9
Всього за змістовий модуль 1				2	4	16	22
2	Складові бюджетного менеджменту	3	Бюджетний процес і бюджетний регламент. Організація бюджетного планування в Україні	1	2	6	9
		4	Організація виконання дохідної частини бюджету	1	2	4	7
		5	Організація, методи і види бюджетного фінансування	1	2	4	7
		6	Регулювання міжбюджетних потоків	1	2	4	7
		7	Облік виконання бюджету	1	2	4	7
		8	Звітність про виконання бюджету	1	2	4	7
		9	Контроль за виконанням бюджету	1	2	8	11
		10	Сучасні технології бюджетного менеджменту	1	2	10	13
Всього за змістовий модуль 2				8	16	44	68
Всього годин по навчальній дисципліні				10	20	60	90

Схема поточного і підсумкового контролю знань

Поточний і підсумковий контроль знань здобувачів вищої освіти					
Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
		min	max	min	max
Аудиторна робота:					
-тестування	2	1	2	2	4
-опитування	2	2	3	4	6
-розв'язування задач	2	2	3	4	6
Самостійна робота:					
<i>Обов'язкова</i>					
- доповідь на гуртку, конференції	1	3	6	3	6
- опрацювання тем	1	3	6	3	6
Разом				16	28
Аудиторна робота:					
-тестування	8	1	2	8	16
- опитування	5	2	3	10	15
- розв'язування задач	5	2	3	10	15
Самостійна робота:					
<i>Обов'язкова</i>					
- опрацювання тем	1	3	6	3	6
<i>Індивідуальна робота</i>					
- наукова стаття	1	7	10	7	10
- тези	1	3	5	3	5
- участь у заходах неформальної освіти за наявності документального підтвердження	1	3	5	3	5
Разом				44	72
Формою підсумкового контролю є залік					
Разом по дисципліні				60	100

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти, та шкала оцінювання – залік

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	зараховано
82 - 89	B	
75 - 81	C	
64 - 74	D	
60 - 63	E	
35 - 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Практичне завдання до теми 1: Сутність і складові бюджетного менеджменту

Мета: визначити сутність бюджетного менеджменту та його роль у бюджетному процесі, вивчити систему управління бюджетом, дослідити складові бюджетного менеджменту.

Питання для опитування:

- 1.1. Бюджетний менеджмент та його роль у бюджетному процесі.
- 1.2. Система управління бюджетом.
- 1.3. Складові бюджетного менеджменту.

Ключові поняття: управління, управління бюджетом, бюджетний процес, бюджет, планування бюджету.

Практичні завдання

Завдання 1. Дати відповіді на теоретичні питання

1. Бюджет – це...
2. Бюджетна система України – це...
3. Економічна вагомість бюджету – це...
4. Бюджетне планування – це...
5. Управління бюджетом – це...

Завдання 2. Поєднати термін та його значення.

А	Бюджетний менеджмент	1	органи управління бюджетом
Б	Бюджетний процес	2	є одним із напрямів фінансового менеджменту
В	Суб'єкт бюджетного менеджменту	3	складання проектів бюджетів
Г	Стадія бюджетного процесу	4	регламентована нормами права діяльність, яка пов'язана зі складанням, розглядом, затвердженням, виконанням бюджетів, контролем за їх виконанням
Д	Управління бюджетом	5	сукупність фінансових методів, важелів та інструментів цілеспрямованого впливу на бюджет і бюджетну систему держави

Тестові завдання:

1. *Бюджетний менеджмент – це:*
 - а. управління бюджетом;
 - б. сукупність фінансових відносин, що виникають в процесі формування і використання бюджетних коштів;
 - в. сукупність прийомів, способів, методів, спрямованих на управління бюджетними потоками і відносинами, які виникають в процесі цього руху;
 - г. управління бюджетом та бюджетними потоками.

2. *Основні напрями бюджетної політики визначає:*
 - а. Кабінет Міністрів України;
 - б. Міністерство фінансів України;
 - в. Верховна Рада України;
 - г. Комітет Верховної Ради України з питань бюджету.

3. *Бюджетна декларація визначає:*
 - а. класифікацію доходів і видатків бюджету;
 - б. основні напрями бюджетної політики на наступний бюджетний рік;
 - в. концепцію фінансової системи країни;
 - г. фінансово-кредитну політику.

4. *Бюджетний механізм – це:*
 - а. система, яка встановлює порядок бюджетної діяльності у системі бюджетного планування;
 - б. послідовна реалізація дій, які базуються на основоположних принципах, цільовій орієнтації, функціональній діяльності з використанням відповідних їй методів управління та спрямовані на досягнення визначеної мети;
 - в. сукупність принципів, методів та форм використання бюджетних коштів, що утворює нормативно-правове регулювання бюджетного процесу;
 - г. послідовна реалізація дій, що утворює систему адміністративних та економічних заходів впливу, які базуються на встановлених принципах формування, виконання бюджетів з використанням відповідних їм методів, способів, прийомів, інструментів та ін. елементів управління.

5. *Бюджетна політика – це:*
 - а. сукупність дій щодо ефективної системи управління бюджетом;
 - б. довгостроковий курс розрахований на перспективу, що передбачає вирішення глобальних економічних завдань;
 - в. сукупність стратегічних та тактичних заходів держави з організації та використання фінансових ресурсів для забезпечення соціально-економічного розвитку країни;
 - г. сукупність завдань організації бюджетних взаємовідносин.

Практичне завдання до теми 2: Органи оперативного управління бюджетним процесом

Мета: дослідити систему органів Міністерства фінансів України, розглянути діяльність та функції Державної служби фінансового моніторингу України, Державної казначейської служби України.

Питання для опитування:

- 2.1. Система органів Міністерства фінансів України.
- 2.2. Державна служба фінансового моніторингу України.
- 2.3. Державна аудиторська служба України.
- 2.4. Державна казначейська служба України.
- 2.5. Державна податкова служба України.

Дати визначення термінів: бюджетний процес, оперативне управління, фінансова діяльність, органи державної влади.

Практичне завдання

Завдання 1. Заповніть таблицю 1.

Таблиця 1 Органи оперативного управління бюджетом

Орган	Фінансування	Підпорядкування	Структура	Хто очолює
Міністерство фінансів України				
Державна казначейська служба України				
Державна аудиторська служба України				
...				

Тестові завдання:

1. Що із зазначеного переліку належить до функцій Міністерства фінансів України?

- а. удосконалення методів складання бюджету і порядку бюджетного фінансування;
- б. контроль за витрачанням і збереженням матеріальних цінностей у бюджетних установах;
- в. ведення реєстрів розпорядників бюджетних коштів;
- г. контроль за правильністю обчислення і сплати платежів до бюджету.

2. Завдання удосконалення методів фінансового і бюджетного планування, фінансування, звітності, системи бюджетного контролю в Україні покладене на:

- а. Міністерство фінансів України;
- б. Державну казначейську службу;
- в. Державну службу фінансового моніторингу України;
- г. інший орган влади.

3. Який орган затверджує розпис державного бюджету України:

- а. Державна казначейська служба;
- б. Міністерство фінансів України;
- в. Кабінет міністрів України;
- г. Рахункова палата.

4. Положення про Державну службу фінансового моніторингу України затверджується:

- а. Президентом України;
- б. Верховною Радою України;
- в. Кабінетом Міністрів України;
- г. Міністерством фінансів України.

5. Для реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом, або фінансування тероризму в Україні створена:

- а. Державна податкова служба України;
- б. Державна казначейська служба України;
- в. Державна аудиторська служба України;
- г. Державна служба фінансового моніторингу України.

Практичне завдання до теми 3: Бюджетний процес і бюджетний регламент. Організація бюджетного планування в Україні

Мета: вивчити сутність поняття «бюджетний процес» та розглянути складові бюджетного процесу в Україні, дослідити основи та методи бюджетного планування, розглянути програмно-цільовий метод бюджетного планування, вивчити порядок складання, розгляду та затвердження Державного бюджету України.

Питання для опитування:

- 3.1. Поняття та складові бюджетного процесу в Україні.
- 3.2. Основи бюджетного планування.
- 3.3. Методи бюджетного планування.
- 3.4. Програмно-цільовий метод бюджетного планування.
- 3.5. Порядок складання, розгляду та затвердження Державного бюджету України.

Дати визначення термінів: планування, доходи, витрати, кошторис витрат, Державний бюджет України, бюджетні норми.

Практичні завдання

Завдання 1. Охарактеризувати напрями оцінки програмно-цільового методу бюджетного планування.

Таблиця 1 Напрями оцінки програмно-цільового методу бюджетного планування

Завдання оцінки	Характеристика
Підвищення відповідальності головних розпорядників бюджетних коштів за результати діяльності у відповідних сферах та результативність бюджетних програм.	
Запровадження комплексної оцінки ефективності та доцільності видатків для забезпечення економії та вивільнення ресурсів для нових пріоритетів	
Оптимізація бюджетних програм та посилення їх відповідності стратегічним цілям	
Ефективний моніторинг результативності	

Завдання 2. Охарактеризувати основні положення програм, що реалізуються в Миколаївській області, з питань соціально-економічного розвитку.

Таблиця 2 Основні положення програм, що реалізуються в Миколаївській області з питань соціально-економічного розвитку

№ п/п	Назва документу	Основна мета	Основні завдання	Шляхи розв'язання	Критерії оцінки	Очікувані результати (обсяг фінансування)

Завдання 3. Проаналізувати Звіт про результати проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації Стратегії розвитку Миколаївської області на період до 2020 року і виконання Плану заходів з реалізації у 2017-2019 рр. Стратегії розвитку Миколаївської області на період до 2020 року за 2017-2019 рр. та визначити джерела і напрями використання коштів на реалізацію проектів Стратегії розвитку Миколаївської області на період до 2020 року у 2017-2019 рр.

Таблиця 3 Джерела залучення і напрями використання коштів на реалізацію проектів Стратегії розвитку Миколаївської області на період до 2020 року у 2017-2019 рр.

Джерела залучення коштів	Напрями використання	Обсяг, млн грн	Кількість фінансованих проектів

Тестові завдання:

1. Учасниками бюджетного процесу є:
 - а. посадові особи;
 - б. органи державної влади;
 - в. органи, установи та посадові особи, наділені бюджетними повноваженнями (правами та обов'язками з управління бюджетними коштами);
 - г. всі відповіді вірні.

2. Функціонування бюджетної системи України вимагає виділення трьох аспектів бюджетного планування:
 - а. зведеного;
 - б. територіального;
 - в. адресного;
 - г. всі відповіді вірні.

3. Бюджетні програми, відповідальні виконавці бюджетних програм, паспорти бюджетних програм, результативні показники бюджетних програм є:
 - а. особливими складовими програмно-цільового методу бюджетного планування;
 - б. складовими методу екстраполяції;
 - в. складовими аналітичного методу;
 - г. складовими нормативного методу.

4. За строком охоплення прогнози можуть бути:
 - а. короткострокові;
 - б. середньострокові;
 - в. довгострокові;
 - г. всі відповіді вірні.

5. Процес формування бюджету передбачає:
 - а. I етап;
 - б. III етапи;
 - в. IV етапи;
 - г. V етапів.

Практичне заняття до теми 4: Організація виконання дохідної частини бюджету

Мета: дослідити поняття та принципи виконання бюджету, вивчити розпис доходів і видатків як основу виконання бюджету, з'ясувати особливості системи справляння доходів бюджету, розглянути документообіг, пов'язаний з мобілізацією доходів.

Питання для опитування:

- 4.1. Поняття та принципи виконання бюджету.
- 4.2. Розпис доходів і видатків як основа виконання бюджету.
- 4.3. Система справляння доходів бюджету.
- 4.4. Документообіг, пов'язаний з мобілізацією доходів.

Дати визначення термінів: доходи, витрати, управління податками, податки, бюджет.

Практичні завдання

Завдання 1. Проаналізувати місцеві бюджети. Дати оцінку їх фінансової стійкості. Вихідні дані для розрахунку подані в таблиці 1.

Таблиця 1 Базові показники для розрахунку бюджетних коефіцієнтів для оцінки фінансової стійкості місцевих бюджетів, за 2020 р.

Показники	м. Южноукраїнськ	Баштанський район
Власні доходи бюджету	35792,7	17485,4
Закріплені доходи бюджету	113824,2	17485,4
Сума загальних доходів бюджету	262221,4	175232,647
Трансферти	111477,5	134553,169
Сума загальних витрат	251708,7	186643,9
Сума місцевих податків та зборів	23474,4	17459,065
Сума податкових надходжень	135862,9	39686,3
Сума неподаткових надходжень	62543,3	6257,4
Сума дотацій та цільових субвенцій	111477,5	134553,1

Таблиця 2 Комплексна оцінка фінансової стійкості місцевих бюджетів

Показники	м. Южноукраїнськ	Баштанський район
Оцінка бюджетної самостійності		
Коефіцієнт концентрації власних доходів		
Коефіцієнт концентрації власних та закріплених доходів		
Коефіцієнт дотаційної залежності місцевого бюджету		
Оцінка бюджетної забезпеченості		
Коефіцієнт автономії		
Коефіцієнт фінансової залежності		
Оцінка стану податкової бази		

Частка місцевих податків та зборів у структурі надходжень		
Частка податкових надходжень у структурі доходів		
Коефіцієнт податкової самостійності		
Оцінка міжбюджетних відносин		
Частка дотацій та цільових субвенцій у структурі доходів місцевого бюджету		

Завдання 2. Закріпити знання щодо порядку відкриття рахунків в органах Державної казначейської служби України, ознайомитися з документами на відкриття рахунків та порядком їхнього укладання.

Завдання 3. Визначте коди бюджетної класифікації наступних складових доходів бюджету:

- 1) податок на прибуток іноземних юридичних осіб;
- 2) збір за першу реєстрацію колісних транспортних засобів (юридичних осіб);
- 3) орендна плата з юридичних осіб;
- 4 адміністративні штрафи у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху;
- 5) додаткова дотація з державного бюджету на вирівнювання фінансової забезпеченості місцевих бюджетів;
- 6) кошти, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів;
- 7) надходження до Фонду соціального захисту;
- 8) збір під час набуття права власності на легкові автомобілі;
- 9) туристичний збір, сплачений юридичними особами.

Тестові завдання:

1. Виконання бюджету – це:
 - а. мобілізація резервів, контроль за законністю, правильністю та цільовим використанням бюджетних коштів;
 - б. забезпечення повного і своєчасного надходження доходів по кожному джерелу та безперебійне фінансування усіх передбачених бюджетом заходів;
 - в. забезпечення повного і своєчасного надходження доходів по кожному джерелу;
 - г. безперебійне фінансування усіх передбачених бюджетом заходів.

2. Загальне керівництво організацією та управлінням виконанням державного бюджету здійснює:
 - а. Кабінет Міністрів України;
 - б. Міністерство фінансів України;
 - в. Державна казначейська служба України;
 - г. всі відповіді вірні.

3. Розписи доходів і видатків міських бюджетів складають:
 - а. фінансові управління обласних держадміністрацій;

- б. фінансові відділи селищної ради;
- в. фінансові управління міських держадміністрацій;
- г. фінансові відділи міської держадміністрації.

4. *Організація виконання дохідної частини бюджету покладена на:*

- а. Кабінет Міністрів України;
- б. Державна казначейська служба України;
- в. Міністерство фінансів України;
- г. немає правильної відповіді.

5. *Відповідно до Бюджетного кодексу, доходи бюджету – це:*

- а. економічні відносини, що виникають у державі з підприємствами та громадянами в процесі формування централізованого бюджетного фонду;
- б. економічні відносини, що виникають в державі з підприємствами та громадянами з приводу перерозподілу національного доходу;
- в. податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, плату за адміністративні послуги, власні надходження бюджетних установ);
- г. доходи, які знеособлюються при зарахуванні їх до бюджету та використовуються для забезпечення фінансовими ресурсами загальних видатків.

Практичне завдання до теми 5: Організація, методи і види бюджетного фінансування

Мета: вивчити поняття бюджетного фінансування та особливості його організації, набути теоретичних знань щодо розпорядників коштів, їх прав та обов'язків, розглянути методи і види фінансування із Державного бюджету, дослідити джерела формування і напрями використання грошових коштів бюджету, дослідити особливості касового виконання видаткової частини бюджету.

Питання для опитування:

- 5.1. Поняття бюджетного фінансування та його організація.
- 5.2. Розпорядники коштів, їх права і обов'язки.
- 5.3. Методи і види фінансування із Державного бюджету.
- 5.4. Джерела формування і напрями використання грошових коштів бюджету.
- 5.5. Касове виконання видаткової частини бюджету.

Дати визначення термінів: доходи, витрати, рахунки, бюджетні кошти, кошториси, виконання готівки.

Практичні завдання

Завдання 1. Дослідити рівень державної підтримки фінансового забезпечення аграрної сфери у 2020 р. та стратегію на 2021-2023 рр. Результати дослідження подати у вигляді таблиці. Зробити висновки.

Завдання 2. Для досліджуваного підприємства розрахувати питому вагу окремих видів продукції та рівень спеціалізації господарства. З'ясувати, чи потребує досліджуване підприємство фінансової підтримки з боку держави. Зробити висновки.

Тестові завдання:

1. *Під формами бюджетного фінансування розуміють:*
 - а. бюджетне планування;
 - б. способи надання бюджетних коштів на заходи, передбачені у бюджеті відповідно до наукових принципів;
 - в. державні трансферти;
 - г. бюджетне інвестування.

2. *До форм фінансового забезпечення відносять:*
 - а. кошторисне фінансування;
 - б. бюджетне інвестування;
 - в. державні трансферти;
 - г. всі відповіді вірні.

3. *За обсягом наданих прав розпорядників бюджетних коштів поділяють на:*
 - а. головних розпорядників бюджетних коштів;
 - б. розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня;
 - в. відповіді а та б;
 - г. вірної відповіді немає.

4. *Нижчестоящих розпорядників бюджетних коштів поділяють на:*
 - а. розпорядників коштів другого рівня;
 - б. розпорядників коштів третього рівня;
 - в. розпорядників коштів другого та третього рівнів;

5. *Розпорядниками коштів третього ступеня є:*
 - а. керівники, які отримують кошти на видатки установи та розподіляють суму коштів, визначену головним розпорядником для переказу безпосередньо підпорядкованим їм установам, підприємствам та організаціям;
 - б. керівники, які одержують кошти лише для безпосереднього витрачання;
 - в. бюджетна установа, в особі її керівника, уповноважена на отримання бюджетних асигнувань;
 - г. всі відповіді вірні.

Практичне заняття до теми 6: Регулювання міжбюджетних потоків

Мета: дослідити поняття міжбюджетних трансфертів та міжбюджетних відносин, розглянути види міжбюджетних трансфертів, розглянути особливості здійснення горизонтального вирівнювання податкоспроможності обласних та місцевих бюджетів.

Питання для опитування:

- 6.1. Поняття міжбюджетних трансфертів та міжбюджетних відносин.
- 6.2. Види міжбюджетних трансфертів.
- 6.3. Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності обласних бюджетів.
- 6.4. Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів.
- 6.5. Міжбюджетні трансферти між місцевими бюджетами.
- 6.6. Порядок перерахування міжбюджетних трансфертів.

Дати визначення термінів: міжбюджетні потоки, бюджетні трансферти, субсидії, субвенції.

Практичне завдання

Завдання 1. На основі додатку №6 до Закону України «Про Державний бюджет» на поточний рік проаналізувати базову та реверсну дотації, освітню та медичну субвенції з державного бюджету місцевому бюджету Вашого районного центру (обласного центру). Порівняти з трансфертами для інших місцевих бюджетів.

Тестові завдання:

1. *Міжбюджетні відносини – це:*
 - а. запровадження механізму фінансового вирівнювання спроможності місцевих бюджетів за рівнем надання бюджетних послуг, з використанням формульного підходу до обчислення обсягу міжбюджетних трансфертів із застосуванням фінансового нормативу бюджетної забезпеченості у розрахунку на одного мешканця чи споживача послуг та індексу відносної податкоспроможності;
 - б. сукупність правовідносин між державою, Автономною республікою Крим та місцевим самоврядуванням щодо розмежування фінансових ресурсів між видами бюджетів та органів влади для забезпечення виконання функцій, передбачених Конституцією України та законами України;
 - в. щорічний плановий перерозподіл загальнодержавних централізованих фінансових ресурсів між ланками бюджетної системи з метою збалансування усіх бюджетів за обсягом, необхідним для виконання місцевими органами управління своїх функцій;

г. сукупність соціально-економічних відносин між державою, АР Крим та місцевим самоврядуванням щодо розмежування фінансових ресурсів між видами бюджетів та органів влади для забезпечення виконання функцій, передбачених Конституцією України та законами України.

2. *Діюча в Україні система міжбюджетних відносин заснована на моделі бюджетного федералізму, що використовується при формуванні міжбюджетних відносин, яка має назву:*

- а. децентралізована;
- б. централізована;
- в. перехідна;
- г. змішана.

3. *Бюджетне регулювання доходів – це:*

- а. надання коштів із загальнодержавних дохідних джерел, що закріплені за бюджетами вищих рівнів, бюджетам нижчих рівнів з метою їх збалансування на необхідному для виконання планів економічного та соціального розвитку певної території рівні;
- б. запровадження механізму фінансового вирівнювання спроможності місцевих бюджетів за рівнем надання бюджетних послуг, з використанням формульного підходу до обчислення обсягу міжбюджетних трансфертів із застосуванням фінансового нормативу бюджетної забезпеченості у розрахунку на одного мешканця чи споживача послуг та індексу відносної податкоспроможності;
- в. запровадження механізму фінансового вирівнювання спроможності місцевих бюджетів за рівнем надання бюджетних послуг, з використанням формульного підходу до обчислення обсягу міжбюджетних трансфертів із застосуванням фінансового нормативу бюджетної забезпеченості у розрахунку на одного мешканця чи споживача послуг та індексу відносної податкоспроможності;
- г. сукупність правовідносин між державою, Автономною республікою Крим та місцевим самоврядуванням щодо розмежування фінансових ресурсів між видами бюджетів та органів влади для забезпечення виконання функцій, передбачених Конституцією України та законами України.

4. *Вертикальне бюджетне регулювання реалізується у формі:*

- а. надання дотацій місцевим бюджетам;
- б. надання субвенцій місцевим бюджетам;

- в. забезпечення необхідними дохідними джерелами відповідно до законодавчого закріплення конкретних доходів за відповідними ланками бюджетної системи;
 - г. здійснення місцевих запозичень.
5. *Горизонтальне бюджетне регулювання реалізується у формі:*
- а. розмежування видаткових бюджетних повноважень щодо фінансування окремих галузей, програм, об'єктів;
 - б. усунення розбіжностей між рівнями бюджетної забезпеченості в розрізі місцевих бюджетів шляхом фінансового вирівнювання;
 - в. здійснення місцевих запозичень;
 - г. забезпечення необхідними дохідними джерелами відповідно до законодавчого закріплення конкретних доходів за відповідними ланками бюджетної системи.

Практичне заняття до теми 7: Облік виконання бюджету

Мета: дослідити завдання, значення та особливості організації обліку виконання бюджетів, розглянути бухгалтерські документи та реєстри, порядок їх складання, перевірки та обробки, вивчити план рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів, вивчити методика та порядок обліку виконання бюджетів, набути теоретичних знань щодо особливостей обліку ресурсів і доходів бюджету.

Питання для опитування:

- 7.1. Завдання, значення та організація обліку виконання бюджетів.
- 7.2. Бухгалтерські документи та реєстри, порядок їх складання, перевірки та обробки.
- 7.3. План рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів.
- 7.4. Методика та порядок обліку виконання бюджетів.
- 7.5. Особливості обліку ресурсів і доходів бюджету.

Дати визначення термінів: бюджет, бухгалтерія, видатки, рахунки, бюджетні кошти.

Практичне завдання

Завдання 1. Складіть бухгалтерські записи за наступними операціями виконання Державного бюджету:
– науково-дослідні роботи;

- довгострокові кредити, надані з державного бюджету;
- довгострокові кредити, надані з місцевих бюджетів;
- короткострокові позики, надані місцевим бюджетам за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку;
- кошти державного бюджету на рахунках в установах банків.

Тестові завдання:

1. *Бюджетний облік є підсистемою обліку:*
 - а. бухгалтерського;
 - б. фінансового;
 - в. оперативного;
 - г. управлінського.

2. *Нормативно-правове регулювання з питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі здійснюється:*
 - а. Національним банком України;
 - б. Казначейством України;
 - в. Міністерством фінансів України;
 - г. Державною аудиторською службою України.

3. *Метою бухгалтерського обліку виконання бюджетів є:*
 - а. надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати виконання та рух грошових коштів бюджетів;
 - б. повне, своєчасне і достовірне відображення процесу виконання державного бюджету;
 - в. застосування програмного забезпечення, за допомогою якого в автоматизованому режимі здійснюються накопичення, обробка, систематизація та передача інформації користувачам;
 - г. всі відповіді вірні.

4. *Предметом бюджетного обліку є:*
 - а. процес виконання державного бюджету, який віддзеркалює один із аспектів розширеного відтворення, а саме розподілу і перерозподілу національного доходу;
 - б. сукупність прийомів, які використовуються для одержання необхідних даних щодо виконання бюджету, використання коштів;
 - в. дані про виконання бюджету за поточний рік і попередні періоди;
 - г. прибуткова і витратна частини бюджету, кошториси витрат на утримання установ, організацій та інші заходи, фінансовані з бюджету.

5. *До принципів обліку виконання бюджету відносять:*
 - а. повнота, обережність, консолідація, динамічність;
 - б. суттєвість, ритмічність, субординація, своєчасність;

- в. достовірність, законність, безперервність, своєчасність;
- г. законність, відкритість, пропорційність, сталість.

Практичне заняття до теми 8: Звітність про виконання бюджету

Мета: охарактеризувати організацію, види та форми бюджетної звітності, розглянути звіти розпорядників коштів про виконання бюджетних коштів одержаних із державного та місцевих бюджетів, періодичну звітність при виконання бюджетів, річну звітність про виконання Державного бюджету України та звітність про виконання місцевих бюджетів, дослідити процес розгляду і затвердження звітів про виконання бюджетів.

Питання для опитування:

- 8.1. Організація, види та форми бюджетної звітності.
- 8.2. Звіти розпорядників коштів про використання бюджетних коштів одержаних із державного та місцевих бюджетів.
- 8.3. Періодична звітність про виконання бюджетів.
- 8.4. Річна звітність про виконання Державного бюджету України.
- 8.5. Звітність про виконання місцевих бюджетів.
- 8.6. Розгляд і затвердження звітів про виконання бюджетів.

Дати визначення термінів: бюджет, бюджетна звітність, фінансова звітність, звіт про результати діяльності держави, державних органів.

Практичне завдання

Завдання 1. Встановити відповідність щодо форм квартальної звітності розпорядників бюджетних коштів з їх назвою.

	Форма		Назва
1	№ 1-дс	А	Звіт про рух грошових коштів
2	2-дс	Б	Звіт про власний капітал
3	№ 3-дс	В	Примітки до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами»
4	№ 4-дс	Г	Баланс
5	№ 5-дс	Д	Консолідований баланс
6	№1-кдс	Є	Звіт про фінансові результати
7	№2-кдс	Ж	Консолідований звіт про власний капітал
8	№ 3-кдс	З	Консолідований звіт про фінансові результати
9	№ 4-кдс	К	Консолідований звіт про рух грошових коштів

Тестові завдання:

1. *Метод контролю за цільовим і економним витрачанням державних (бюджетних) коштів – це:*
 - а. бюджетне планування;
 - б. бюджетне прогнозування;
 - в. звітність;
 - г. інструменти управління.

2. *Надання повної, достовірної і неупередженої інформації про стан виконання бюджетів – це:*
 - а. фінансова звітність;
 - б. мета складання звітності про виконання державного та місцевих бюджетів;
 - в. бюджетна звітність;
 - г. всі відповіді вірні.

3. *Система узагальнених і взаємопов'язаних показників, які відображають стан виконання бюджету за звітний період в розрізі бюджетної класифікації – це:*
 - а. фінансова звітність;
 - б. звітність;
 - в. бюджетна звітність;
 - г. всі відповіді вірні.

4. *За рівнем використання в управлінських цілях бюджетна звітність поділяється на:*
 - а. державну, внутрішньовідомчу, внутрішньогосподарську;
 - б. первинну, зведену та консолідовану;
 - в. термінову та звичайну;
 - г. повну та скорочену.

5. *Терміни складання звітності про виконання Державного бюджету та місцевих бюджетів поділяють на:*
 - а. місячну та квартальну;
 - б. річну;
 - в. оперативну;
 - г. всі відповіді вірні.

Практичне заняття до теми 9: Контроль за виконанням бюджету

Мета: набути теоретичних знань щодо сутності та призначення бюджетного контролю, його ролі у бюджетному менеджменті, дослідити види, форми та методи бюджетного контролю, з'ясувати особливості діяльності органів бюджетного контролю та їхню кваліфікацію.

Питання для опитування:

9.1. Сутність та призначення бюджетного контролю, його роль у бюджетному менеджменті.

9.2. Види, форми та методи бюджетного контролю.

9.3. Органи бюджетного контролю, їхня класифікація.

Дати визначення термінів: бюджет, контроль, бюджетний контроль, податковий контроль, митний контроль.

Практичні завдання

Завдання 1. Ознайомитися з результатами роботи органів державного контролю (Рахункова палата України, Державна казначейська служба України, Державна аудиторська служба України) за дотриманням бюджетного й податкового законодавства, проаналізувати виявлені порушення та заходи, ужиті щодо порушників, виявити обсяги незаконно використаних коштів і суми, повернуті контролюючими органами до бюджету.

Підготувати короткі повідомлення-презентації про результати контрольної діяльності протягом останніх кількох років таких державних органів.

Завдання 2. Розпорядником бюджетних коштів були допущені такі порушення чинного бюджетного законодавства:

- 1) порушення порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань;
- 2) порушення вимог Бюджетного Кодексу України при здійсненні попередньої оплати за товари, роботи та послуги за рахунок бюджетних коштів, а також порушення порядку і термінів здійснення такої оплати;
- 3) порушення встановлених вимог щодо застосування бюджетної класифікації;
- 4) порушення встановлених вимог щодо ведення бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів.

Визначити види відповідальності, що може бути застосована до відповідальних осіб.

Завдання 3. Встановити відповідність щодо назви принципів, які дають змогу визначити результативність практичної діяльності суб'єктів контролю та їх характеристикою.

Таблиця 1

Принцип		Характеристика	
об'єктивності та обґрунтованості	1	суб'єкти, які мають повноваження здійснювати бюджетний контроль не повинні зловживати наданими їм повноваженнями, а також у своїх діях мають керуватися державними інтересами та дотримуватися професійної етики	А
неупередженості	2	відображення у повному обсязі всієї сукупності виявлених фактів вчинення бюджетних правопорушень	Б
повноти	3	суб'єкти й органи, які уповноважені здійснювати бюджетний контроль, повинні бути незалежними від впливу службових осіб, політичних партій чи будь-яких зовнішніх структур	В
незалежності	4	за допомогою бюджетного контролю не тільки виявляти порушення, а мати змогу їх попередження та недопущення у майбутньому	Г
превентивності	5	результати здійснених контрольних заходів повинні документально підтверджувати дані та факти	Д
дієвості	6	контроль мусить охоплювати всі бюджетні операції	Е
регулярності	7	бюджетний контроль повинен реалізовуватися за допомогою єдиної правової бази та єдиних стандартів	Є
неперервності	8	контрольні заходи мають проводитися з чітко визначеною періодичністю та регулярно	Ж
єдності	9	контролюючі органи, що мають повноваження на здійснення бюджетного контролю повинні нести відповідальність за свої дії або бездіяльність	З
гласності	10	факти та результати виявлених порушень, під час здійснення бюджетного контролю, повинні бути реалізовані у повному обсязі	И
відповідальності	11	результати проведених контрольних заходів повинні бути доступними, що забезпечується органами, уповноваженими на їх здійснення	І

Тестові завдання:

1. *Процес контролю складається з наступних трьох етапів:*
 - а. розробка стандартів (бажаних результатів, які піддаються вимірюванню, і з яким менеджери можуть порівнювати подальшу діяльність);
 - б. співставлення досягнутих результатів з установленими стандартами;
 - в. узагальнення результатів та систематизація прийнятих за результатами контролю рішень;
 - г. застосування коригуючих дій шляхом або підтримки поточного стану, якщо результати співпадають зі стандартами; або коригування відхилень, якщо результати відхиляються від стандартів; або зміни стандартів, якщо результати значно відхиляються від стандартів.

2. *Основними завданнями бюджетного контролю є:*
 - а. дотримання бюджетного і податкового законодавства;
 - б. перевірка ефективності та цільового використання бюджетних коштів і коштів позабюджетних фондів;
 - в. контроль за правильністю ведення бухгалтерського обліку і звітності;
 - г. всі відповіді вірні.

3. *Система бюджетного контролю складається із наступних елементів:*
 - а. суб'єкт та об'єкт контролю, процес контролю;
 - б. предмет та методи контролю дотримання бюджетного та податкового законодавства;
 - в. понятійно-категоріальний апарат, види контролю, суб'єкт та об'єкт контролю;
 - г. предмет та методи контролю, суб'єкт та об'єкт контролю, процес контролю, узагальнення та реалізація результатів контролю.

4. *Контроль на стадії збирання доходів і формування ресурсів здійснюють:*
 - а. Державна податкова служба України;
 - б. Державна казначейська служба України;
 - в. Рахункова палата України;
 - г. Державна служба фінансового моніторингу України.

5. *Зовнішній фінансовий контроль в Україні здійснюють:*
 - а. Рахункова палата України;
 - б. Державна казначейська служба України;
 - в. Міністерство фінансів України;
 - г. всі відповіді вірні.

Практичне заняття до теми 10: Сучасні технології бюджетного менеджменту

Мета: здійснити характеристику та засвоїти принципи управління бюджетом ЄС, розглянути основні принципи формування доходів бюджету ЄС, засвоїти стратегічні пріоритети розвитку бюджетної політики ЄС.

Питання для опитування:

- 10.1. Характеристика та принципи управління бюджетом ЄС.
- 10.2. Основні принципи формування доходів бюджету ЄС.
- 10.3. Стратегічні пріоритети розвитку бюджетної політики ЄС.

Дати визначення термінів: бюджет, контроль, технологія, управління бюджетом, бюджетна політика.

Практичне завдання

Завдання 1. Пов'язати функції бюджетних технологій з їх характеристикою.

Таблиця 1

Функції		Бюджетні технології	
Контроль	1	Бюджетні статті групуються за цільовим призначенням. Бюджет складається з урахуванням кон'юнктурних змін	А
Контроль і менеджмент	2	Запровадження процедури програмування-планування складання бюджету. Розроблення бюджету на нульовій основі	Б
Контроль, менеджмент і планування	3	Складання розпису доходів і видатків	В

Завдання 2. Описати переваги та ризики моделей («зверху вниз» та «знизу вверху») впровадження середньострокового бюджетування, орієнтованого на результат.

Тестові завдання:

1. *Динаміка процесу управління, яка включає технологію, взаємозв'язок та керування в часі його стадій і фаз, цикл управління, операції – це:*
 - а. технології управління бюджетом;
 - б. принципи управління бюджетом;
 - в. особливості управління бюджетом;
 - г. інструменти управління бюджетом.

2. *Фінансово-управлінську технологію сучасного бюджетного менеджменту, яка потребує найбільш ефективного витрачання обмежених бюджетних коштів в умовах вибору альтернатив фінансування називають:*
 - а. контролінгом;
 - б. системою фінансування;
 - в. бюджетуванням;
 - г. всі відповіді вірні.

3. *Основним завданням програмно-цільового бюджетування є:*
 - а. ретельна пріоритезація бюджетних витрат;
 - б. орієнтація на результат;
 - в. постійний всеосяжний перегляд і пріоритезація усіх бюджетних витрат;
 - г. всі відповіді вірні.

4. *Які функції дозволяє виокремити аналіз міжнародного досвіду бюджетного планування?*

- а. прогноз наслідків прийняття рішень у межах бюджетної політики;
- б. інструмент проведення середньострокової бюджетної стратегії;
- в. інструмент забезпечення стабільності та наступності бюджетної політики;
- г. всі відповіді вірні.

5. *Які підходи використовуються у світовій практиці для складання бюджетних прогнозів?*

- а. генетичний;
- б. нормативно-цільовий;
- в. правильні відповіді а та б;
- г. вірної відповіді немає.

Перелік рекомендованих літературних джерел та законодавчо-нормативних актів

Базова та додаткова література

1. Качула С. В., Лисяк Л. В., Добровольська О.В. Бюджетний менеджмент: навчальний посібник в схемах і таблицях. Дніпро: Монолит, 2022. 200 с.
2. Котковський В.С., Неізнана О.В., Кужелєв М.О., Шевченко Л.Я., Коч Ю.Л. Бюджетний менеджмент [Текст] : метод. рек. до вивч. дисц. Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів, обліку та оподаткування. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2021. 56 с.
3. Зубенко В.В. Сучасна бюджетна система: правила та процедури: Навчальний посібник. ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження». К., 2017. 184 с.
4. Дем'янишина В. Г., Погріщук Г. Б. Бюджетний менеджмент : підруч. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 532 с.
5. Юшко С. В. Бюджетний менеджмент : формування компетентностей на основі тренінгу : навч. посібн. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 255 с.
6. Гузар Б.С. Сучасний стан та напрями удосконалення бюджетного менеджменту в Україні. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2021/91.pdf.
7. Горбунов О.В. Бюджетний менеджмент як складова системи державного регулювання економіки. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2018. №2(36). С. 96-103.
8. Мартинюк О.А. Формування сучасної моделі бюджетного менеджменту. *Агросвіт*. №4. С. 15-20. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/4_2020/4.pdf.
9. Партин Г.О., Селюченко Н.Є. Фінансовий менеджмент: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2018. 388 с.
10. Ситник Н. С., Стасишин А. В., Західна О. Р. та ін. Фінанси об'єднаних територіальних громад: навчальний посібник: за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 534 с.

Ресурси мережі Інтернет

1. Міністерство фінансів України : офіційний сайт. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
2. Державна служба фінансового моніторингу України : офіційний сайт. URL: <https://fiu.gov.ua/>.
3. Державна аудиторська служба України : офіційний сайт. URL: <https://dasu.gov.ua/>
4. Рахункова палата України : офіційний сайт. URL: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/index>.
5. Верховна Рада України : офіційний сайт. URL: <http://www.rada.gov.ua/>.

6. Урядовий портал : офіційний сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.
7. Комітет Верховної Ради України з питань бюджету: офіційний сайт. URL: <http://www.budget.rada.gov.ua/>.
8. Ліга Бізнес-Інформ. URL: <http://www.liga.net/>.
9. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

Законодавчо-нормативні акти

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page>.
2. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page#Text>.
3. Митний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
4. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>.
5. Порядок використання коштів державного бюджету, передбачених для забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва: від 24.01.2020 р., №29. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/29-2020-п#n8>.
6. Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реалізації загальнодержавних заходів у сфері освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.02.2020 р., №131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/131-2020-п#n11>.
7. Про бюджетну класифікацію: Наказ Міністерства фінансів України від 14.01.2011 р., №11. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0604201-01>.
8. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р., № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>.
9. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.02.2016 р. № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text>.
10. Про затвердження Порядку взаємодії Міністерства фінансів України як головного розпорядника коштів державного бюджету та відповідальних виконавців бюджетних програм на всіх стадіях бюджетного процесу: Наказ Міністерства фінансів України від 23.08.2012 р., № 939. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1809-12#Text>.

11. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету : Наказ Міністерства фінансів України від 29.01.2013 р. № 43. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
12. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів: Наказ Міністерства фінансів України від 23.08.2012 р., №938. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1569-12#top>.
13. Про затвердження Порядку обслуговування коштів місцевих бюджетів у частині бюджету розвитку та власних надходжень бюджетних установ в установах банків державного сектору: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.05.2015 р., №378. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/378-2015-%D0%BF#Text>.
14. Про затвердження Порядку складання, розгляду та затвердження, та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 р. № 228. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

Навчальне видання

БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

*методичні рекомендації для практичних занять здобувачів другого
(магістерського) рівня вищої освіти*

*ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної форми
здобуття вищої освіти*

Укладачі: **Сіренко** Наталя Миколаївна
Мікуляк Катерина Анатоліївна

Формат 60x84 1/16 Ум. друк. арк. 2,0.
Тираж 30 прим. Зам. б/н

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету.
54020 м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 490 від 20.02.2013 р.